

Kronikk

Alexander Cappelen

Bård Harstad

Ola Kvaløy

Katrine Løken

Simen Markussen

Mari Rege

Karen Helene Ulltveit-Moe

Innvandringens bakside

Utviklingen går feil vei for dem som er oppvokst i de fattigste hjemmene – mye fordi de ikke er i arbeid. Forklaringen er hovedsakelig innvandringen.

Siden 1992 har andelen innvandrere i befolkningen mellom 25 og 66 år økt fra rundt fem prosent til nesten 20 prosent. Størsteparten av økningen er innvandring fra lavinntektsland, og siden 2004, EU-landene i Øst- og Sentral-Europa.

Hvordan har dette påvirket norskfødtes arbeidsmarkedsutfall? Hvor mye tjener de? Er de i jobb i det hele tatt?

I en studie fra Frischsenteret forsøker vi å svare på dette. Vi følger alle født mellom 1960 og 1980 og studerer hvordan de gjorde det i arbeidslivet når de er midt i 30-årene – 33 til 36 år.

Når man skal studere hvordan innvandring påvirker dem som bor i landet fra før av, støter man raskt på et par metodiske utfordringer: Innvandrere vil vanligvis komme til områder og ta yrker der det er mulig å få jobb. Sammenligner man områder med mye og lite innvandring, er det derfor ofte sånn at områder med mye innvandring går ganske bra, mens områder med lite innvandring går litt dårligere.

En kan derfor lett ledes til å konkludere med at innvandrerne på ingen måte «tar» jobber fra dem som bor der fra før.

Det samme problemet møter man dersom man vil studere innvandringens betydning for personer i ulike yrker. De som er igjen i et yrke, har kanskje klart å gjøre innvandringen til noe positivt, for eksempel ved å få tilgang på rimeligere arbeidskraft, mens de som er skadelidende ikke lenger er i yrket i det hele tatt. Studerer man for eksempel inntektsutviklingen innen yrket, vil man derfor overse deler av de negative effektene.

I vår studie forsøker vi å løse disse metodiske utfordringene ved å gjøre to grep. Det første er at vi studerer effekter innen lokale arbeidsmarkeder, og ikke mellom. Vi ser altså på hvordan innvandring har påvirket fordelingen mellom folk i et lokalt arbeidsmarked, og ikke om folk i ett arbeidsmarked i snitt er blitt rikere enn dem i et annet arbeidsmarked.

Det andre er at vi ikke studerer effekter etter yrke, men

Vi bør forvente at innvandring fra lavinntektsland og Øst-Europa er dårlig for dem fra lav klasse, siden de får økt konkurranse om jobbene, men bra for resten. Innvandring fra høyinntektsland virker motsatt. Foto: Gorm K. Gaare

Kronikk Simen Markussen

etter sosial klasse. Klasse målet er ikke basert på hva man selv tjener (som jo kan være påvirket av innvandring), men på hva foreldrene til våre 36-åringer tjente da de var midt i livet. Det er konstruert som et rang-mål

innen hvert lokalt arbeidsmarked; klasse 1 er de oppvokst i de fattigste ti prosentene av hjemmene, klasse 2 er de neste ti prosentene og så videre.

Det er en sterk sammenheng mellom dette klasses målet og hvordan man gjør det i arbeidslivet, både med hva man jobber med, og hvorvidt man jobber i det hele tatt. For (nesten) alle som jobber har vi tilgang til informasjon om yrke, og ved hjelp av dette kan vi karakterisere alle yrker etter klassebakgrunnen til de som jobber der.

Dette avdekker noen ganske interessante mønstre:

Innvandrere fra lavinntektsland og Øst-Europa går inn i de yrkene som folk fra «lav klasse» vanligvis har – eller skal vi si hadde?

Innvandrere fra høyinntektsland går derimot inn i yrkene som typisk innehas av personer fra «høy klasse».

For å studere hvordan det rent faktisk går med våre 36-åringer beregner vi på samme måte hvilken inntektsrank de selv havner på. Vi summerer da inntektene deres fra de er 33 til 36 år og sorterer dem, fra minst

Forskningen

Hvem: Maria Forthun Hoen, Simen Markussen og Knut Røed
Hva: Immigration and social mobility
Hvor: IZA DP 11904

til størst, innad i sitt fødselskull, kjønn og arbeidsmarkedsregion, og deler dem inn i 20 like store grupper.

Vi kan tenke på dette som en trapp med 20 trinn. Fra tidligere studier vet vi at personer med lav klasse, altså de som er oppvokst i de fattigste hjemmene, har gjort det stadig dårligere over de siste 30-40 årene. Personer fra de 20 prosent fattigste hjemmene, født i 1960, havnet selv i gjennomsnitt nesten på trinn 9. Til sammenlignet havnet de fra de 20 prosent rikeste hjemmene på trinn 13.

Når vi så beveger oss fremover i tid, ser vi at de fra de nederste klassene gradvis beveger seg nedover denne «trappen», og i 1980-kullet har de i gjennom-

snitt falt ned med om lag et halvt trinn.

Sammenlignet med mange andre land gjør personer født inn i de fattigste hjemmene det bedre i Norge enn mange andre steder. Men utviklingen går altså i feil vei, i den forstand at hjemmet du er født inn i ser ut til å bety mer og mer over tid.

Hva har så dette med innvandring å gjøre?

Fra teorien kan vi forvente at innvandring skal skape vinnere og tapere. De som får konkurranse i arbeidsmarkedet blir tapere, mens de som ikke får konkurranse i stedet får billigere varer og tjenester, og dermed blir vinnere.

Vi bør derfor forvente at innvandring fra lavinntektsland og Øst-Europa er dårlig for dem fra lav klasse, siden de får økt konkurranse om jobbene, men bra for resten. Innvandring fra høyinntektsland virker motsatt.

Og det er akkurat det vi finner.

Faktisk finner vi at nesten hele nedgangen for personer oppvokst i de fattigste hjemmene kan forklares med innvandring, og i veldig stor grad dreier det seg som at de ikke lenger er sysselsatt i det hele tatt.

Simen Markussen, forsker ved Frischsenteret

Mer debatt s. 32-34 →

Det offentlige bør bruke sin kjøperkraft for å bedre kjønnsbalansen i næringslivet. Regelverket i Norge og EU åpner for dette

Else Bugge Fougner, Silje Grimseth Ullebust og Hedy Ludvigsen, partnere i Advokatfirmaet Hjort DA

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen Telefon: 22 00 10 59 Sentralbord: 22 00 10 00 Epost: debatt@dn.no

Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom Underinnlegg/replik: Maks 1500 tegn (ca. 250 ord) Legg ved portrettfoto.

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.